

A 4. nap (regényrészlet)

[2013. május]

Úgy hívják, Maria. A kölyök neve: Radu.

Nem az ő fia. Ez tegnap reggel derült ki. Még szerencse, hogy korábban nem mondtam ilyeneket: „tisza anyja” vagy: „le se tudná tagadni”. Lehet, hogy nem haragudott volna meg rám, de biztos nem vette volna jó néven. A szomszédok talán még most is puszognak a háta mögött. Egy elvált férfi kölykével? Nahát!

Précsekné volt még ilyen hasonlítatós. Nála mindig arra ütöttem, akivel épp voltam. Ha apámmal, akkor rá, ha anyámmal, akkor meg nyilvánvalóan az anyai ágat vittem tovább. Danikánál persze behúzta fülét-farkát. Még célozgatni se nagyon mert, pedig az aztán tényleg nem volt bonyolult eset. Így kezdett az öcsém egyre jobban hasonlítani a ki nem mondott szavakra. A sunyításra. A szerelem bűzös melléktermékére.

Radu apja Spanyolországban dolgozik, de erről Maria nem akar többet mondani. Évek óta ott van, csak ezt hajtogatta. És hogy egyszer biztos hazajön. Még az arca is megváltozott közben. A szeme éjsötét, mint egy túl hosszú éjszaka. A vihart mély, rezzenéstelen nyugalom jelzi, és nem a cikázó villámok.

Kilenc múlt. Az ágy szélén ülök. Meztelen lábszáramat a redőny résein átverekedő fény hálózza be. Még nincs ereje, de a tegnap esti nyúlós szürkéséget már feloldotta. Már nem érezni a közeledő fagy szagát sem. Ma talán érdemes lesz kimozdulni.

Épp az időt nézem. A nyomokat.

Kívül-belül. Odabent élményekkel, homályos érzetekkel töltötte fel a kamrát. Minden polcra megállíthatatlanul tesz valami kacatot, amire majd rá lehet járni, meg lehet dézsmálni. Ott van minden. Az első ködös emlékektől a tegnapi, még ki sem hűlt pillanatokig. Anyám mosolya formaldehidben ázik, levegőtlen biztonságban. Apám szigora már félig lebomlott, alig felismerhető. Néhány gyerekkori napot már fel kellene újítani, kikopott festményekként lógnak, az alakok már hajlamosak beleolvadni a feketedő háttérbe. Emlékezni, ezt mindig is tudtam, veszélyes. Hiszen ha erőlködve megint életre keltem a színeket, akkor sosem fogom megtudni, hogy mennyi ebben a restaurátor gyakorlott munkája, és mennyi az eredeti élmény ereje. Legvégül úgyis csak a gyanakvás marad. És igyekszem nem gondolni arra sem, hogy a finom ecsetvonásokkal dolgozó restaurátor, a felfogadott csaló voltaképp hasonló azzal, aki a kép fókuszában áll, és szinte hivalkodik az ártatlanságával. Néhányukat már ezerszer levettem a polcra, mégsem akarnak változni velem.

Idekint már sokkal aljasabb az idő. Látom a vértelen árkokban, amelyeket a zokni hagy maga után este, és látom a sokasodó szőrszálakban, mert mindenhová be akarja csempészni hirnökeit. Emlékszem, tizenvalahány évesen mennyire vártam, hogy megjelenjen az ágyékomon az első néhány szál. És hogy legyen már végre mit borotválni az arcomon. Arra a sercegő hangra vágytam, amit a borosta ad, amikor apám tanácstalanul gyűrögeti az arcát.

Akkoriban már alig láttam. Olyan is volt, hogy havonta csak egyszer jött át hétvégére. Aztán minden második hónapban. Hosszú az út, mondta. Az anyám akkor már Láthatatlan Embernek hívta. Egyedül neki volt csúfneve.

*

A házban még semmi zaj. Senki sem ébredt még fel rajtam kívül? Vagy már mindenki elment?

Legalább van időm megtartani az öngyűlöleti negyedórát. Más talán depresszióknak hívná, én jól megérdemelt önzésnek. Amikor egy börtön ablakából kinézve csak magamra figyelhetek. Mintha én lennék az odakint elterpeszkedő táj.

Rohamléptekben közelít a negyven, és tudom, nem hibázza el a randevút. Épp a sokasodó szőrszálakban látom ezt a nyugodt önbizalmat. Ma már persze tövestől tépném ki őket, egyenként, és nem törődnek a fájdalommal. Évről évre vastagodik a szemöldököm, a vállamat is ellepték, a hasamon már évek óta alig talállok ujjnyi tisztást. Lassan a hátamat is birtokba veszik. Éjszaka nőnek, hogy ne lássam. Néha már alig ismerek magamra. Az a legyőzhetetlen undor, ami ilyenkor elfog, épp ebben az idegenségben gyökerezik. És a leendő, még mélyebb idegenségben, amit a testembe bújít idő még tartogat. Mert igazán csak most fog rákapcsolni. A füleből, a számból, a beleimből nő majd ki láthatatlan szálakkal.

Ha tehetném, sosem vetköznék le magam előtt. Az már nem érdekel, ha a strandon megbámul egy-két szemtelenebb gyerek. Ők még neveletlenül őszinték. Utazzam többet Spanyolországba, mondta egyszer egy szoláriumbarna nő, ott nem tűnne föl senkinek.

Udvariasan megköszöntem a figyelmességét, majd addig néztem a fonnyadt, formátlan mellét, amíg végleg letett rólam.

Egyszer utána néztem az interneten, hogy mennyiért tüntetnék el a szőröket. Kész vagyon. Lézerrel dolgoznak. Precíz munka. És csak az öt százaléka nő vissza. Legfeljebb tíz.

De mire jó ez a haladék? Olcsóbb lenne, ha megüznának.

*

Nincs mese, dolgoznom kell. Géza, a főnököm már várja a házak terveit. Talán én vagyok az egyetlen az irodában, akinek mindig van munkája, mert én tervezem a világ legunalmasabb házait. Olyanok, hogy akár egy gyerek is megrajzolhatná őket. Kocka kocka hátán. Kockaerkély, kockaudvar, kockaemelet. A Nap is kockaformában süt le a kockakerítés fölött az égről. Mindig azt hiszem, hogy amikor a megrendelők meglátnak a végleges terveket, tehetetlen méreggel tépik majd darabokra. Nem erről volt szó, üvöltik a képembe. Néha már várom. Ahogy a nyugtalanul alvó várja félálomban a vekker hangját. Hogy majd valami fölébreszt. De nem: hálásan mosolyognak a műszaki rajzok fölött. Mindig is ilyenről álmodtunk, rebegik halkan. És látom rajtuk, hogy már másnap beköltöznének komfortos kockabörtönükbe.

Minél fantáziátlanabbra tervezem őket, annál jobban rajonganak. Már egyenesen stílusról beszélnek. A kollégám nagyon ért a skandináv minimalizmushoz, mutat rám büszkén Géza, amikor idősebb, már megállapodott érdeklődők érkeznek, és lélegzetvisszafojtva várják, hogy felvázoljam az elképzeléseimet. Hogy a gyerek megint rajzolni kezdjen a maga egyszerű vonalaival. Sosem értettem, hogy az a képzelőerő, amit időnként bármi, a legapróbb hülyeség is be tud porogtani, az ilyenkor miért hallgat? Miért nem segít, amikor jó pénzt kereshetnék vele? Mert mindig ez történt: a tervezőasztal mögött nem sétáltam a vajon Anna névvel, a ceruzából nem lett Marsra tartó rakéta, és a fogason lévő kabátok sem kezdtek el úgy mozogni, mint görbe hátú gazdáik. Élettelen rongyok maradtak. Ahogy élettelenek maradtak a számok, a fődém és a tartófalak. Amikor rajzolni kezdtem, a képzeletem kiegyenesedett, mintha a forrás, az énem másik része végképp kiadta volna a lelkét az EKG-monitoron. Sehol egy fájdalmas ritmuszavar, légszomjjal járó bradycardia.

Egy alkalommal, amikor Géza nem figyelt eléggé, odasúgtam az ügyfélnek: apám sosem bízott. És azt is elmondtam volna, hogy az ő megépített hidjai és felüljárói sokkal izgalmasabbak. Járjanak csak utána. Orvosnak akart vagy gyógyszerésznek, mérnöknek semmiképp. Erre biztosan emlékszem. Anyám ötlete volt az egész. Egy építész sosem éheznek. De az ügyfél csak bambán mosolygott. Nincs semmi, ami kibillentené őket az álmodozás híg örömeiből.

Később már olyanokat is terjesztett Géza, hogy egy ideig Helsinkiben éltem, ösztöndíjjal. Tanulmányoztam a norvég fjordokat, a svéd mentalitást. Értsék meg, egyszerűen a véremlékben van a letisztult forma.

Nem hibáztattam a hazugságokért. Valahogy el kell adnia a fantáziatlanságomat. A vonalak közé szorított szorongásokat.

*

Maria háza egészen olyan, mintha én terveztem volna. Szinte sértetten áll a többi között, mintha attól tartana, hogy folyton kibeszélik a háta mögött. Az utca elején már kezdenek felkapaszkodni a házak a köves lankára. Ahogy emelkedik a talaj szintje, úgy gömbölyödnek, emberesednek az épületek. Legfőleg már, mintha védekezni kellene valami ellen, ami a messzi folyó felől támad, néhány masszív erődítmény trónol. Kerítésre viszont még nem futotta, az ideiglenes drótháló lyukain átjárnak egymáshoz a kutyák. Így mindig ott csapódhat össze a falka, ahol baj van. Vicsorgó pofájúak, vastag szőrükről lepereg az esővíz. Az apjuk talán még a nyáját őrizhette a környező dombokon. Ha idejében vész nekik valamit, akkor békén hagynak. Csont, de száraz kenyérsarok is megteszi. De az is jó, ha van nálad bot, hogy az orrukra suhants. Az apám is azzal járt még az első hónapokban terepre.

Villanegyed, mondja Maria, és begyakorolt büszkeséget érezek a hangjában.

Pedig idelent, ahol még nyoma sincs a kutyáknak, a negyed még csak tétova ígérlet. Hogy lesz majd valami a satnya gyümölcsfák fölött.

Tegnap délután volt időm körüjárni. A ház mögött egy másik épület is megbújik, mintha nyári konyha volna, de annál mégis nagyobb. Ha jól sejtem, ez állhatott először a telken. Talán présház volt eredetileg vagy egy kis kuckó, ahová el lehetett bújni a tűző nap elől. A szerszámokat tették oda meg egy asztalt hevenyészett ággyal, ha másnap is kint kellett maradni a földeken. Aztán ezt pofozgatták, bővítették, mielőtt belevágtak volna a nagy házba.

Még egy laikus is belátná, hogy rossz döntés volt. Előtte le kellett volna dózerolni mindent. A tömpe épület, talán mert a telek hátsó, nagyobbik részét eladták, épp közepén gubbaszt. Maria háza megpróbált minél jobban elhúzódnival tőle, de az utca már nem nagyon engedte a megnyugtató távolságot. Talán ezért is lett kisebb, erkély nélküli doboz, bár így is alig két méter széles, szűk folyosó maradt a kettő között. Épphogy nem érem el az ujjaimmal a falakat, ha közéjük állok. Az utca felőli ház hátsó falát már nem is vakolták le, a rézsútos, erőtlen fényben elevenen izzanak a csupasz téglák. Oldalt, az udvar szélén még látszik a megkövült, földbe vájt teknő, amelyben összekeverték az anyagot. Hátrébb két cementes zsák. Nem húztak be őket idejében az eresz alá, ma már kalapáccsal sem lehetne szétverni.

Valaki káromkodva hagyhatta itt az egészet.

Nem tudom, lakik-e valaki a kisebbikben. Tegnap senkit nem láttam körülötte. A függöny se nagyon mozdul. Valaki mégis lehet ott, mert Maria kettő körül egy kendővel letakart lábost vitt át. Az ebéd maradéka lehetett. Pár kanál csorba, falat hús.

Néhány csirke kapirgál még a kopár udvaron. Innen az emeletről úgy látszik, hogy csak azért tartják őket, hogy a szomszédok ne szőlják le a házat. Hogy még erre se képesek. Az utca tetején, az erődökben bezzeg már nem kell csirke. Ott kutyában mének mindent. Ezt Maria is tudja. Legszívesebben egy délután levágná az összeset, megfőzné levesnek, aztán fulladjon bele az ördög. Ezt látom a mozdulataiban. Radu, ha nagyon unatkozik, megkergeti őket. A csirkék réműlete is unott, mintha ezerszer elpróbálták volna már a jelenetet.

Az unalom ellenére Radu otthon van. Ahogy felhúzza magát és átlendül a kerítésen, vagy elmélyülten válogatja a tegnapi esőtől csillogó kavicsokat, hogy végül otthagya a kiválasztott kupacot a földön, és egy hosszú bottal vívni kezdjen, a betolakodó gyümölcsfák törzsein csattogtatva a kardját, szóval, ez mind az otthonosság unalma. Marián semmi ilyesmit nem látok. Gyorsan és célratörően vág át az udvaron, szinte kerüli, hogy bármihez is hozzáérjen. A mosott ruhákat dühösen dobja fel a kifeszített kötélre. Ujjatlan kísértetek lengenek a szélben.

Egyik sem hasonlít arra az erős, mégis tehetetlen nőre ott az udvaron. Aki megtehetné, hogy felásatja az udvar felső, még használható sarkát, veteményest kerít el és kigazol, befoltoztatja a kerítés tátongó lyukait, és addig húzatja fel a vödört a kútból, amíg a sötét, bőrös víz ki nem tisztul. A pápa pedig a tömjén füstjével végképp elűzhetné a tehetetlenség rontását, hogy ne legyen bűzös a föld, ahogy a széttagosított bogarak, és ne tapadjon vörhenyes hab a fák törzsére, mintha veszett rókák dörgögték volna oda kínjukban az oldalukat. Ne erresszen sötét nedvet a kint felejtett étel.

Megtehetné, de nem teszi. Mint ahogy el is költözhetne. Talán már százszor összepakolt, majd akasztotta vissza ruháit a szekrénybe. Valami két marokkal tartja itt az embert, csak még nem látom, mi lehet az. Nem titkos, csak láthatatlan.

Tegnap este feljött a szobámba.

– Mit csinált ma? – kérdezte szinte vádlón.

– Semmit – vallottam be.

Rosszállóan ingatta a fejét. Még szerencse, hogy legalább a ruháimat elpakoltam.

– Még nem múlt el a fejem – mutatok a tarkómra. Ez részben igaz is. Még mindig sajog az ütés helye.

– Holnapra semmi baja nem lesz. Vagy vigyem el a kórházba?

– Nem, nem. Azért nem komoly.

Halvány mosoly suhant át az arcán. Talán épp erre a válasza számított.

– Hogy kezd neki?

– Minek?

– A keresésnek. Az apja biztos nem fog ide bekapogni.

– Ez igaz. – Próbálok nevetni, mintha valami viccet mondott volna.

– Van valami, amivel el tud indulni? Egy emlék, vagy dokumentum. Levelek.

– Egy fénykép. Itt készült. Ahol laktunk.

Régi kép. Sárgás, repedezett. A széle recés és mintázott, akár egy festmény kerete. Annak idején ezért bolondulhattak. A tárcámban őrzöm. Az apám még zavarbaejtően fiatal. Fiatalabb, mint én most. Pedig akkor már megvoltam. Két éve már, hogy egy másik, távoli városban nevelkedtem. Mégis úgy érzem, hogy nekem is ott kell lennem valahol, az emeleti lakásban. Igazából szeretném magam valahogy ráretusálni a képre. Az apám karjába, egy meghatározó és közhelyes pillanatig, amilyenekkel tömve vannak a városi fotóüzletek kirakatai.

Félszegen áll, leengedett karokkal, mintha nem szeretné, hogy megörökítse az optika. Nincs elég közel, hogy lássam az arcát.

Türelmetlenül várja, hogy az örökkévalóságba repüljön a kismadár, amivel engem is hitegettek a fényképészek. Mögötte szürke, esőmosta tömbház magasodik. Szinte magába szívja a fényt. Csak az erkélyek mellvédjére ragasztott mozaikdarabok verték vissza az alkonyi sugarakat, mintha apró tükrök volnának. A kép kissé életlen, mintha az a valaki, aki végül megnyomta a kioldógombot, nem tudta volna eldönteni, a házat vagy inkább az apámat fotózza-e.

Maria épp csak egy pillantást vet rá.

– Tudom, hogy hol van. Ez a Béke negyed.

– Messze van innen?

– Félóra gyalog. A tejüzem felé. Holnap délelőtt odamegyünk – mondja határozottan, mielőtt még tiltakozhatnék.

– Nem dolgozik?

– Most épp nincs munkám.

Már hosszabban nézi a képet. Legszívesebben belebújna az ismeretlen férfi vonásaiba.

– Nem úgy néz ki...

– Mint aki egyszer börtönben lesz majd?

– Igen. Húsz év nagyon sok idő.

– Hétezer-háromszázöt nap. Szökevényekkel együtt.

– Szökőévekkel.

– Igen, azt akartam mondani.

– Kiszámolta?

– Még az órákat is. Egyszer. Kicsit jó voltam matematikából – nem álltam meg, hogy ne dicsekedjem el ezzel. Pedig csak érettségi előtt húztam bele. De aztán elszégyelltem magam: – Igazából csak szorozni kell.

Hirtelen leengedte a képet tartó kezét.

– Ez nagyon súlyos büntetés.

– Igen, az.

– Vagy politikai, vagy...

– Gyilkos.

Én mondtam ki. A szó úgy gurult közénk, akár egy darab kő.

Még egyszer megnézte a képet, mielőtt visszaadta.

– Lent találkozunk tízkor. Előtte még el kell vinnem Radut az orvoshoz. Amíg nem vagyok itt, reggelizzen meg.

– Köszönöm.

Akkor veszem észre, amikor már behajtja maga mögött az ajtót, hogy mennyire csinos. Az egész nap hordott kötényt fekete blúz, a kopott mackónadrágot pedig szűk farmer váltotta fel. Talán készül valahová. De végül csak a hálószobaajtót hallom, ahogy súlyosan a helyére fordul.

Ismét zavartalan a szoba csendje. Hanyatt dőlök az ágyon. A fejem feletti halványzöld égbolton magára hagyott csillagként leng a csillár nélküli villanykörte.

Igyekszem nem törődni azzal, hogy a torkomban lassan gombóccá csomósodik az ígéret, hogy holnap vele tartok.

*

Sokszor elképzeltem már magamban, ahogy az a twistben járatos, eleven nő, aki valósággal sokkolta a szomszédokat feltupírozott, városias hajával, egy semmilyen nap délutánján odaáll a férje elé, és határozottan, visszavonhatatlanul kijelenti, hogy márpedig terhes. Talán valamilyen bosszú is ez, amiért kirángatták az ismerős környezetéből, és ide kényszerítették a hegyek mögé. Talán az járhat a fejében, hogy egy csecsemő elég indok lehet a fellebbezéshez, a korábbi döntés megmáskosításához. Hiszen a pártnak éppúgy szívügye az egészséges, pirosposzsgás népesedés, mint az asszimiláció. Lassan ideje húszmillió fölé tornáztatni az országot, ezt hallják mindenütt, mert az már valódi tömeg, az már teljesítmény. Ennyi szocialista embert már nem lehet lesöpörni az asztalról. Ha megindulnak szép, tömört sorokban, az Isten se állítja meg őket. Lehet, hogy valami ilyesmire gondol, de a férje csak nézi elkerekedett szemekkel, az arcán nyoma sincs a felháborodásnak vagy a kellemetlen meglepetésnek, inkább sírni kezd, örömkönyvek jelennek meg a szemében, mintha valamilyen amerikai filmet forgatnának a nappaliban, a Love Story boldogabbik verzióját.

És az sem érdekli Tibort, hogy csak úgy tudtak ideköltözni, csak úgy tudták otthagyni azt a rettenetes helyet, ahol még az erkélyen kellett pisilnie éjjelente a feleségének, hogy megígérték a főbérlőnek, semmi szín alatt nem vállalnak gyereket az elkövetkező két évben. Alattuk lakik, és képtelen aludni a gyereksírától, különben sem alszik valami jól, de a csecsemők bömbölése még annál is jobban felizgatná, mondta el nemegyszer. Tiszta pszichózis, súgja oda a férfi a feleségének, mert az albérli gyerektelen, vézna pasas, mintha minden egyes, elmúlt nap lecsípne valamit a súlyából, a felajánlott lakás viszont annál jobb, így aztán nem is nagyon vitatkoznak vele.

Két nagy szoba, az egyikben táncolni is lehet, állapítja meg hamar a nő, és persze hogy belemennek mindenbe, még az árat sem sokallják, pedig igazából feleannyit szántak volna rá. És tényleg jó a lakás, a nap két oldalról süti, az erkélyt pedig végre arra lehet használni, amire való, és senki nem szól rájuk, ha hajnalig marad a társaság, ha magyarul viháncolnak a lépcsőházban. Kisantinak, a fogorvosnak nemsokára épp innen érkeznek majd az első páciensei, mint ahogy a gyógyszerész Gábor Jenő is a földszinti szomszédoknak ad először tanácsot. A kölyökképző Jencit annyira megkedvelik, hogy egy idő után a zárkózott, babonás és mindenre keresztet vető asszonyok már saját bajairól is fesztelenül mesélnek el minden részletet, pedig az afféle tisztátalan dolgok még az ördög se tartoznak.

Talán ez mind végigfut a férfi fejében, hogy mit is kockáztatnak most ezzel a nem tervezett lépéssel, de aztán nem töpreng tovább, megöleli a nőt, és a mozdulattal a férfi máris az apámmá válik, és a nő azzal, hogy hagyja magát ölelni, máris az anyámmá, s akkor már csak egy nagyon hosszú és kellemetlen telefon vár még az apámra, hogy értesítse a kissé mindig gyanakvó apósát az örömhírről, és tompítsa valahogy a következményeket, mert most minden megint a feje tetejére áll.

*

A felvágott mellett döntök. Süthetnék ugyan rántottát is, láttam pár tojást a hűtőben, de nem akarok bebüdösíteni. Az olyan lenne, mintha valaki szántsándékkal összefinganá a lakást. Telepermetezné a jelenlétével. Én mindig is úgy akartam elhagyni ezt a világot, hogy ne maradjon utánam semmilyen szag. Se a gyors halál, se az öregség bűze. Mindig abban reménykedtem, hogy ha majd érezni fogom, itt az idő, és nem lehet húzni tovább, akkor, mint egy kutya, elvonulok. Erdőbe vagy valami kietlen helyre. Hogy mire megtalálnak, már csak a csontok száraz és közömbös szaga maradjon csak.

Danikának legalább finom babailata volt.

Friss kenyér, kikészítve a vizespoharak mellé. Két szeletet is vágok. A bele összetapad, ha erősen megnyomom. Gyorsan eszem, mintha bármelyik percben abba kellene hagynom. Bár nem lett piszkos, mégis ellögybölöm a csap alatt a tányért. De még így is marad öt percem tízig.

A konyha inkább tiszta, mint szép. Egyszerre bámul rám a mikrohullámú sütő és a művirág a delfines vázában. Néhány hal a tűzhely fölötti csempékre is odatévedt. Ide-oda úsznak az odaégett zsirpöttyök között. Az asztal és a székek újak, külföldi áru, masszív darabok. Talán egyszer a csempéket is leverik majd, s akkor a váza is szemétre kerül. Valahogy kedvem lenne hozzáfogni az átalakításhoz. Sorra veszem, hogy mit dobnék még ki: a kicsorbult sőtartót, a csöpögtetőt, a műanyag terítőt, és szinte mindent, ami a falakon lóg.

Kopognak, de aztán meg sem várva, hogy az ajtóhoz érjek, Maria lép be.

– Indulhatunk – mondja.

Egyszerű, bokáig érő barna szoknyát visel, és prêmes gallérú kabátot. Ahogy megfordul, kesernyés felhő marad utána. A bőr elevenségével kevert parfüm szaga. Érzem, ahogy válaszol bennem valami erre a felhőre.

– Radu? – kérdezem kötelességszerűen, amíg magamra húzom a dzsekimet.

– Csak egy kis nátha, semmi komoly.

Látom az arcán a megkönnyebbülést. Talán tüdőgyulladásra gyanakodott, és nem mert kockáztatni. Mindenre oda kell figyelnie.

Rábízták a kölyköt, mint egy tárgyat, és szeretné sértetlenül visszaadni.

Hideg van odakint. Ez már igazi hideg. Maholnap leesik a hó, és nem is olvad el.

Az utca végén balra kanyarodunk. Gesztenyefákkal szegélyezett úton megyünk végig, amíg a fák satnya bokrokká nem töpörödnek, és megsokasodnak a szétszórt cigarettás dobozok és ásványvizes flakonok, amelyeket feljebb már az ideoöpört, rothadó avar takar el a már rég bezárt szerelőműhelyek előtt. A pusztulásnak is megvan a maga humora, húzom el a szám. Lassan drágább lesz a láncon fityegő, vastag kínai lakat, mint a műhelyek egyre rozsdafoltosabb kapuja. A levegő is valahogy rozsdás errefelé, szemcsés, odahagyott. Pedig az északkeleti szél messziről a mitrui fennsík nyugalalmát hozza magával.

Az utca végül kisebb térbe torkollik. Véletlenül kiszúrom a névtáblát: Rózsák tere. Egy darab rózsatövet sem látok sehol, még a szándékot se, a tér nem több a kicsit elnagyolt körforgalomnál, melynek közepén kopár domb meredezik. A házak viszont, mintha megéreztek volna a tér adta lehetőséget, kitágultak, tekintélyesebbek. Ezek az utolsó, nagyobb épületek errefelé. Utánuk már mindet húzza magához a föld, pajták következnek, ólak, ilyen-olyan viskók. Valamikor istállók álltak itt. Híresek voltak a mitrui lovak, magyarázza sietve Maria. Zömök, rövid lábú jószágok, de elbírtak szinte mindent. Szántani nem nagyon volt mit a dombok miatt, de szállítanivaló mindig akadt. Vagy az ország belseje felé vagy kifelé, az oroszoknak. A trágyát meg télen eltűzelték. A szegényebbek közül ketten vagy hárman adtak össze egy lóra, de olyan is volt, amelyik öt embernek szolgált. Akinek nem volt lova vagy legalább egy rozzant szekere, az csak a nyálát szívta egész évben, mondja, majd mellékesen hozzáteszi, hogy a nagyapjának is volt itt istállója valamikor, és a körforgalom házai mögé mutat. Egy már nem létező helyre. Még nézelődnék, de nem várja meg, hogy rendesen kibámészkodjam magam, egyenesen siet tovább. Még egy perc, és szem elől tévesztem. Kényszeredetten futok utána.

Már messze nem érzem annyira fontosnak ezt az egészet. El is kedvetlenedtem. Ha Maria nagyapját leradírozták a térképről, és ezt a feltámadt idegenséget még most is érezni az unokája minden mozdulatában, akkor mire számíthatok én? Akármit tennék, akkor is idegen maradna ez a város. Ahogy én is idegen maradok neki. Mint két részeg, akik gyanakodva és egyre dühösebben méregetik egymást egy sikátorban. Ha eszembe jutna valami jó indok, és megtalálnám hozzá a megfelelő szavakat, le is fújnam a nevetséges akciókat.

Az utca végén vágányok metszik el az utat. Maria óvatosan néz előbb jobbra, majd balra. Az éles kanyar miatt nem látszik jól a pálya felső része. A satnya fűcsomók között védőkorlátok csonkjai meredeznek. Valamikor kerítés lehetett itt. Talán hogy ne rohanjanak át a gyerekek. A túoldalról színtelen tömbök derengenek át: a Béke negyed blokkjai.

Alig bírok lépést tartani vele. Már a harmadik sínpart ugorja át. S talán mert el akarja nyomni a talpa alatt megcsikorduló kövek éles zaját, mesélni kezd valamit. Nem értek mindent. A hiányzó korlátról van szó, meg hogy elég veszélyes errefelé, főként szürkületkor. Nem mindegyik járat lassít, a nemzetközi ráadásul még a városban sem áll meg. A hangja, mint távoli vonatcsattogás.

Vigyázok, hogy ne lépjek megbarnult kövekre.

Jobbra, a vágányok mögött, alacsony, ablaktalan épület terpeszkedik. A tejüzem lehet. A szél a bejárat fölötti hullámlemezt emelgeti beteges türelemmel, mintha mindenáron be akarna nézni alá.

A keskeny utca, amely végül bekanyarodott a háztömbök közé, a töltés alján kezdődött. Öt blokkot számoltam össze, de mögöttük is lehetett még néhány. Maria végre megállt az egyik előtt, és elkérte a fényképet.

– Látja a mozaikot? – bök az ujjával apám mögé, az erkélyekre.

Nem túl nagy lelkesedéssel, de bólintok.

– Itt csak két blokknak van ilyen – mondja.

Akkor már én is láttam a különbséget.

Négy tömb utca felőli erkélyeit esővíjta árkok festették át szürkésfeketére. Ahol pedig össze tudott gyűlni a víz, ott zöldes foltokba csapott át. Most, hogy bevették a muskátlikat, s már a ruhákat sem érdemes kitergetni, semmi sem takarja el a málló, potyogni kész vakolatdarabokat. A legszélső, majdhogynem különálló tömb erkélyein viszont mozaikok előzték meg a kéretlen elszínesedést. Maria valami olyasmit magyarázott, hogy a mozaikos blokkokat a tejüzem és a kicsit távolabbi traktorgyár részlegvezetőinek és a főnököknek tartották fenn. Nagyonbár, kényelmesebbek voltak itt a lakások. Hülyeség, de valami büszkeségféle hullámzott át rajtam. Mintha legalábbis én választottam volna ki a szüleim albérletét. Mintha én laktam volna itt, a protekciós övezetben.

– A másik lesz – mondta végül Maria, miután újra megnézte a képet. A fotón látható erkélyen egymásba fonódó rombuszokat adtak ki a mozaik vonalai. Itt viszont – már amit ki lehetett silabizálni a szinte csak tenyérynyi nagyságú darabokból –, mintha izmos alakok vonultak volna föl egymás után. Fej nélküli törzsek, törzs nélküli lábak. Máshol egyetlen karterző tartott egy tejeskannát, vagy nagy göngyöleg bűzát cipelt egy comb vastagságú váll. A tej útja lehetett a learott gabonától a patáig lerohadt teheneken át a kannáig. A gyerekkor képregénye volt ez, csupa névtelen szuperhőssel.

A hármask számú tömbház rögtön a képregényes mögött feküdt. A többiekhez képest még most is tűrhető állapotban volt. Lehet, hogy az apámban nem tudatosodott, de jól választott. Messziről is látszik, hogy csak a két mozaikos téglapanel, a többi ramaty panel, az illesztések rosszak, a szigetelést kispórolták. De ez jól bírja, és legalább tíz centivel magasabbak a szobák is. A lépcsőházba vezető ajtó céldobálásra ingerlő üvegtáblái is mind a helyükön maradtak. Az üvegre házilag nyomtatott papírlapokat ragasztottak ki. Jledt képű pincsi nézett le mindegyikről, alatta átázott telefonszám. Önkéntelenül is körülnéztem, hátha itt lábatlankodik valahol az elveszett kutya. A megtalálónak biztos jár valami jutalom.

Pár méterrel arrébb három suhanc rugdalt egy kavicsot. Láthatóan vártak valakire. Lapos pillantásokkal próbálták kitalálni, hogy mit

kereshetünk itt.

Úgy képzeltem, hogy mielőtt belép, Maria majd egyeztet velem. Közös kitalálunk valami stratégiát, hogy előbb a gondnokhoz megyünk-e, vagy sorra veszünk mindenkit, de még csak rám se nézett. Nem volt mit tenni, követtem.

A remegés akkor fogott el, amikor átléptem a küszöböt.

Mostanáig igazából bele se gondoltam, hogy mi van, ha tényleg összefutok az apámmal. Egy húsz éve nem látott idegennel, akinek mégis joga van hozzám. Mégis mit mondjak neki? És ő mit mondhat nekem? Mariát nyilván semmilyen kérdés nem kínozza, ő csak segíteni akar. De ő is csak úgy, mintha a nyakamba akasztaná ezt a segítséget, mint valami súlyos érmet, és rám parancsolna, hogy akkor most ússzam át a folyót. Ő pedig a parton maradna, hogy drukkoljon nekem.

Maria előbb a három földszinti lakásba csengetett be, de szerencsére senki nem nyitott ajtót. Már a számon volt, hogy talán mára elég is lesz ennyi, és szerintem mi már megtettük a magunkét, amikor az első emeleten valaki zörögni kezdett a zárral. Hatvan körüli, hunyorgó szemű nő nyitott ajtót.

Csak a legegyszerűbbeket. Csak azokkal foglalkozni.

Kilégezni, belélegezni. Semmi több. Ez is épp elég.

Felvenni a telefont, ha csörög. Kinyitni az ajtót, ha csöngetnek. De inkább ne csöngessen senki. Most a csend a legegyszerűbb.

Állni a szoba közepén. Várni és várni. Hogy csorogjanak a percek. Ahogy a vér a lusta erekben. Várni.

Kilégezni, belélegezni.

*

A gyűlést már jóval könnyebb elképzelni.

A leendő nagyszülők tíz órát és több száz kilométert zötyögnek végig, hogy a hirtelenjében előálló, eddig szoba se került fejleményeket megbeszéljék.

Az apám föl-alá járkál a még alig berendezett nappaliban. Cigarettazik, de ha tehetné, nem fújná ki a füstöt, addig tartaná bent a lélegzetével együtt, amíg fel nem fúvódik. Anyám összezárt térdekkel ül a kanapén. Fejét engedelmesen lehajítja, várja, hogy mit döntenek a felnőttek. Nagymamám mellette ül, készen arra, hogy megfogja a kezét, vagy vigasztalóan ráboruljon. Csak a nagyapám beszél.

Az apám nem mer Ferenc nagyapára nézni, most egy félmosoly is végzetes lehet. Hiszen amilyen kicsi, olyan nagy tekintélyre vágyik. De csak a hasa nő, évről évre szélesebb. Élesen elüt a cingár vejtől, aki még láthatóan alig tud valamit az élet zsirosabbik és bölcsebb feléről. Akit, nem vitás, irányítani kell. Az ő lánya a készhez van szokva. Kényelemhez. Annak megteremtése pedig a férfi dolga, hogy aztán annál könnyedebben uralkodhasson, kacscintott a vejére még a lagzin. De az mintha egy évszázada lett volna.

Aztán rátér a lakásra. Körülményesen fogalmaz, mint mindig.

Mi értelme volt a lakhely aprólékos kiválasztásának, ha ilyesmit forgatnak a fejükben? Ha meg nem forgattak, akkor miért nem vigyáztak kellőképpen? Ugye, nem várják el, hogy ő sorolja fel, szedje rendbe és magyarázza el a módszereket, kérni idegesen. Azt kimondatlanul is tudja mindenki a nappaliban, hogy ő szíve szerint nem engedte volna csak úgy a gyermekvállalást. Az ilyen fontos lépéseket mindig kötni kell valamihez. Ahogy az első randevúkat a sikeres randevúkat a sikeres vizsgáktól, az esküvőt az egyetem elvégzésétől tette függővé. Talán most a felnőtté válás lett volna a megfélelő, mert ebben még jól láthatóan el vannak maradva a nebulók.

Akkor mi legyen, kérdezi riadtan Teréz. Ő az egyetlen, aki egyáltalán kérdezni mer.

Mi lenne, néz körül szigorúan Ferenc. Megtartjuk.

Így négy szavazattal, tartózkodás és ellenkezés nélkül eldől, hogy maradok. És szinte azonnal megszületik a terv is, miszerint a remélhetőleg komplikációmentes világrajövetel után, azonnal visznek haza. Amilyen gyorsan csak lehet. A komplikáció-mentességet és a gyorsaságot Ferenc külön kihangsúlyozza, miközben a hasát is kidüleszti, mintha igazából ő lenne a kismama, és nem az anyám, és őt kellene ezentúl lelkesen körülrajongani.

Igazából minden a terv szerint megy. Egyhetes vagyok, amikor mózeskosárban teszem meg életem első nagyobb útját. Én vagyok a román vasúti társaság legfiatalabb utasa, még a kalauz is keresztet vet, amikor meglát a kosárban. Ezt nagymama minden karácsonyeste elmeséli, szinte ugyanazokkal a szavakkal, amíg egyszer az anyám rá nem förmed, hogy hagyja már abba. Mindenki ismeri már ezt a hülye történetet!

Talán az anyámat is zavarja már, hogy az ideiglenesnek szánt helyzetből négy év lesz. Igaz, az utolsó kettőben már elég sűrűn látogat. Ferenc és Teréz ebben a négy évben a legboldogabbak, a nagymamám ezt is elmeséli újra és újra, amit nem kaptak meg a saját gyereküktől, azt végre elhozza az unoka. Már azt is fontolgatják, hogy örökbe fogadnak. Ők majd csinálnak újat, legint Ferenc az akadémikusokhoz. És azt sem rejti véka alá egy pillanatig sem a nagymamám, hogy a várható, ám kissé erőszakos családdegyesítés ment rá Ferenc, mert a férje szíve azt a zűrzavart már nem volt képes feldolgozni.

Pedig nem igaz, hogy az anyám ne próbálkozott volna. Addig rágta apám fülét, míg fel nem kereste a városi párttitkár kártyapartnerét, kapcsolatokra vadászott az építkezésen is, Sandu bácsinak panaszkodott, hátha talál végre valamilyen félig hivatalos utat hazafelé.

De mindenhol ugyanazt a választ kapja: értse meg, itt most égető szükség van fiatal mérnökökre, és az építkezés, a szocializmus tervszerű építése nem lehet tekintettel a családi viszonyokra. Az apámra meg főleg nagy szükség van, hiszen ő az egyik legmegfelelőbb és legtehetségesebb káder az új csapatban, és ő ezt nem is bírja magában tartani, hiszen ez élete első szakmai dicsérete. El is meséli még aznap az anyámnak, aki csalódottan csak annyit tesz hozzá, hogy szerinte ezt inkább végtelen nagy szomorúsággal kellett volna előadnia. És bocsánatkérően, mert neki kell egy ilyen tehetetlen, fatökű embert elviselnie minden nap.

*

Amikor meglát minket, felragyog a nő vaksin hunyorgó, gyulladásszerű szeme.

– Ő, elhozták Cézárt? – kérdi szinte sikoltva, és a hátunk mögé néz. Majd le, a bokánkhoz, mintha ott lábatlankodna a ki tudja mikor megszökött pincsi.

– Sajnos nem – mondja Maria tárgyilagosan.

Eddig tartott a kegyelmi pillanat. A nő arca elsötétül, gyanakodva néz ránk.

– Mit akarnak? Ha a gázosok küldték magukat, akkor...

– Mi is keresünk valakit.

Kicsit enyhült az arca.

– De nem kutyát, ugye?

– Nem. Valakit, aki itt lakott. Vagy húsz éve.

Annak drukkolok, hogy mint a mesékben, apám változzon át szőrös négy lábúvá. Hogy szalonbárral vagy friss kenyérbéllel is ide lehessen csalogatni. Hogy szavak helyett valami sokkal egyértelműbb, vicsorgó morgás vagy szűkülés hagyja el a száját. És a tekintete is legalább olyan tiszta legyen, mint egy állaté.

– Én nem emlékszem semmire.

– Az úr édesapja volt – mutat rám Maria. – Nagyon messziről jött, hogy megtalálja.

És beszélni kezd az öregasszonyhoz hosszan. A beszéd dallama már önmagában is megnyugtató: minden egyes szóval jobban odaláncolja magához és ehhez a váratlan, egyre jobban kiszínezett történethez. Ért az emberekhez, jegyzem meg magamban ügyetlenül, mert én már rég feladtam volna az egészet. De az idegen nő egyre barátságosabb, már nem torlaszolja el saját testével a bejáratot, domnicának szólítja Mariát, és a kisasszonyka ügyel az illemre, mert egy pillanatra sem hozza szóba a börtönt. Utazásról, elszakadásról, szerelmi viszontagságokról szól ez a hömpölygő, pár mondatos kalandregény, amelyben még minden szereplő makulátlan.

– Sajnálom, kedves – mondja végül a megpuhított nő –, mi csak pár éve lakunk itt. De legfőleg, Ionescuéknál mindent tudni fognak. Mondják csak nyugodtan, hogy Tánti Florica küldte magukat.

Pár perc múlva már Ionescuék a lakás arányaihoz képest méretes, ötször négyes nappalijában kavargatják a teát. Jól sejtettem, ez nem a megszokott kettőhatvanas belmagasság, hanem húsz centivel több. Itt sem lehet mondjuk röplabdázni, de legalább nincs az a szar érzés, hogy mindjárt agyonnyom valami. A beosztás is átgondolt, a három szobába a keskeny és hosszúkas előtérből lehet bejutni, nincs kínos átjárás, és alig van holttér. A végé persze a fürdőben, ami nem rossz, de gyomorhajos férj esetén kissé átértékelődik a fürdés élménye.

Ha az erkély belső falát kiütnék és beépítenék, nagyobb lehetne a konyha.

A szakmázás mindig lehiggaszt. Mintha valaki megengedné, hogy mikroszkóp alá tegyem a fél világot.

A lakásban is bojtos sapkát hordó férfi amolyan gondnok volt a házban évekig. Ő szedte be a fűtéspénzt, cseréltette ki a törött ablakokat a folyosón, és utasította rendre a takarítónőt, ha az nem kotort be a seprűjével a cserepes virágok mögé. Arcának szigorú vonásai mára felpuhultak, enyhén puffadt, téstássá vált az egész ember. Érdeklődve szemlél minket, mintha valami poszteren nézné a távoli, kéklő hegyeket.

A teafiltert valahonnan a kredenc mélyéről vakarhatták elő. Fáradt zsír- és gőzszaga van.

A felesége behozza a cukrot, majd ő is leül. Nem talált semmit, ami megtenné cukortartónak, ezért egy csészealjra púpozta rá. Így még elmegy. Talán ha várunk még néhány percet a szűk előszobában, még át is öltöznek ünneplőbe vagy mibe. Vajon mióta nem fogadtak vendégeket?

Eddig semleges dolgokról beszélgettünk. Időjárás, pár szó politika. Ahogy Alina végre leül, és egy gyors, ideges pillantással felméri a teli csészéket, Maria pár szóban elmondja, amit kell. Ez már nem romantikus. Szikár és fantáziátlan.

Őt egy gobelin-szarvas nézi, engem egy szent tart szemmel.

Az utolsó emeleten vagyunk. Ha minden stimmel, anyámék épp szemben laktak Ionescuékkal. Most valahogy mégis elbizonytalanodom. Miért épp ez a ház lenne? Miért épp az az ajtó? Amikor elképzelttem, bennem mindig is más színek éltek, másfajta félhomály lengett a folyosón. Itt minden olyan furcsa. A fotelek öregemberszaga, a kicsorbult nippék a polcokon, a szürkévé fakult horgolás a tévé tetején, amely rálóg a sötét képernyőre.

– Ismertem őket – mondja váratlanul az egykori gondnok. A felesége bólogat.

Hirtelen annyi erőm se marad, hogy fogni tudjam a csészémet. Szeretném, ha azonnal visszavonná a mondatát.

– De már nagyon rég nem jártak erre – teszi hozzá. – Az elköltözésük után is csak a férfi jött vissza. Hogy is hívták? Lon... Leb...

– Lobont Tiberiu – segíték. Direkt a román nevét mondom.

– Igen, ő volt az.

– És úgy mondja, hogy a költözés után is lakott itt?

– Igen, egy ideg még visszajött. Egyedül, a felesége nélkül. Gyerekekre nem emlékszem.

Nem is nagyon emlékezhet. Akkor én már rég az Avram lancu negyvenben laktam letétben.

– Milyen ember volt? – kérdezte Maria.

– Csendes. Nem volt vele gond. Mindig előre köszönt, mint egy igazi úr. A feleségem tanította meg az asszonykát puliszkát főzni, de hiába. Nem az a fajta volt, akinek fakanál illik a kezébe.

Ki se kell mondania, hogy nem bírta az anyámat. Valószínűleg amolyan férficselédként kezelte a gondnokot. Aki kérés nélkül is megjavítja az elakadt redőnyt, és megjavítja a lefolyót. S az sem baj, ha nem kínálja meg semmivel.

– Mostanság nem látták errefelé?

– Bolond lenne, ha visszajönne – nevetett fel, de nem csengett a hangja. Tompán gördült végig a nappali kopott padlóján. A hosszú évek óta köréjük fonódó csalódottság rakódhatott le benne. Hiszen joggal gondolhatták annak idején, hogy az a ravaszsággal vegyes szerencse, amely a lakást hozta el nekik a fejesek blokkjában, az út eleje lesz, és nem a vége. Márpedig a vége volt: Ionescuék láthatóan most is ott toporognak, ahol a beköltözéskor tartottak. És a maguk köré zsúfolt dísz tárgyak is inkább a remény egykori maradékai, hogy lesz még feljebb is. Csak ki kell várni. És mindent megtenni érte. Talán épp azzal az alázatos és szolgáló figyelemmel, ahogy Mariát is hallgatták. A váruva várt feljebb jutás helyett viszont úgy kezdtek el mállani, megroggyanni, májfoltosodni, ahogy alattuk a tömbház. Már csak az emlékeikben hasonlítanak önmagukra. Azt hiszem, ők az utolsók, akik még itt maradtak. S már csak az a halvány vigasz maradt az egykori szerencséből, hogy az újakat, ezeket a lecsúszott jöttmenteket, a mindenholnan kirúgott balfékokat ők még valahogy főnről szemlélhetik.

– Magára hasonlít – mutat rám. – Mérnök volt, de mindig úgy éreztem, hogy inkább álmodozni szeret. A felhőket számolja a mennyeorszámban.

– Rólam is mindig ezt mondta az apám – húzza el a száját Maria.

– Kislányoknak jobban áll az ilyesmi – legyint felé Ionescu.

– Nőknek is – teszem hozzá gyorsan.

Maria összehúzott szemmel néz rám. Valahogy úgy, mintha most fedezné fel, hogy én is a szobában vagyok.

– Ha megtalálják, mondják meg neki, hogy Vali üdvözi. Emlékezni fog rám.

És az ajtóban, amikor csoszogva kikísérnek, arra kér, hogy ha lehet, akkor küldjek majd neki az apám fotójából. A címet már tudom. Aztán hosszan rázza a kezem. Igazából akkor jövök rá, hogy nem is az apámat, azt az ismerős idegent nézte hosszan a beszélgetés ideje alatt, hanem a színes, a fekete-fehéren is átütő tömbházat. A szemük fényét.

*

Pedig szinte biztos voltam benne, hogy Précsek anyja át fog jönni.

Abban állapotban meg a költöztetőkkel, hogy ingyen elveszik az egész cuccot. Illetve, hogy maga az elvitt holmi lesz a fizetség.

A szakállas, inkább könyvtárba illő fuvaros körülnézett anyám lakásában, beszimatolt még a spájzba is a lassan romló kompótok

közé, de a fiókokba már nem mert beletúrni. Régi, fénytelen bútorok voltak mindenütt. Nyekergő franciaágy, égetni is rossz. Ki tudja,

mikor forgatott könyvek, a por finom hamujával belepsett képeretek. Látszott, hogy mérlegel, számolgat magában a fuvaros, de én már az első perctől tudtam, hogy nem hagyja ki az üzletet. Hiszen hány olyan történetet hallott már, hogy mi mindent találni egy ilyen lakás rejtett zugaiban. A dugipénzen túl egyszerű, kacatnak látszó holmikról derülhet ki, hogy igazi főnyereménynek számítanak a régiségbuzuk között. Mondjuk, a családi ékszer vissza szokták adni. Egy-egy gyűrűt vagy nyakláncot. Ha túl patinás, túl felismerhető. Igazából az én dolgom lett volna kipakolni a temetés után. Kihúzni a fiókokat, kirámolni a szekrények naftalinos tartalmát. Benézni mindenhová, majd megszerezni, ami megmaradt. Az örökségemet vagy micsodát. De nem volt hozzá se erőm, se kedvem. Nem akartam feltűni azt, ami már úgy-ahogy leülepedett.

Vevőnek viszont így nem mutathattam meg a lakást. A sötét, darabos konfekcióbútorok legalább tíz százalékot levesznek az árból. Egy tisztasági festés viszont csak javít a helyzeten.

A leendő vevő hálás lehet. Kezet csókolhat, hogy elintézem helyette. Minden eltűnik, ami beleivódhatott a falakba. Minden szag, minden kipárolgás, minden savanyú kőd, ami előtört a hülye fejünkből. Anyám elköltözése Pestre, majd visszatérése, a nyomozók hümmögése, a veszekedések és kibékülések, az egyre indulatossabb fogadkozások, hogy minden másként lesz, a kályhás Guszti suta álldogálása az előszobában, a szemrehányások és a gyűlölet, a ráktól eltorzult test és a Láthatatlan Ember kóros láthatatlansága. Minden, ami megfordult itt, most kirepül. Tiszták lesznek a falak, akár a letörölt tábla az iskolában. Vagy a folyosók fertőtlenítés után.

Anna néni lelketlenséggel vádol majd, de túl fogom élni. Ő még mindig nem tudja, hogy csak ezzel lehet túlélni, és hogy a fia már rég erre gyúr a háta mögött.

Hárman jöttek végül a megbeszéltnél napon. Egy nagyobb és egy kisebb furgon tolatott be az udvarra. A nagyobbikba nyilván a szemét, a kisebbikbe a még használható dolgok kerülnek majd.

Kezet fogtunk, aztán kettő ki is ment az udvarra elszívni még egy slukkot a pakolás előtt.

A harmadik, aki bent maradt velem, az lehetett a vezetőjük. Rutinos volt, de még nem részvét nélküli. Vagy legalábbis el tudta játszani.

– Tényleg nem visz semmit? – fordult felém, miután felmérte a terepet.

– Nem.

Még egyszer körülnézett.

– Az édesanyjáié volt, ugye?

– Igen.

Elég kelleetlenül felelgettem.

– Mostanában ment el?

– Két hete.

– Azér vihet még valamit, ha akar.

– De én már megbeszéltem a főnökével.

– Az most nem számít.

Úgy nézett rám, hogy nem mertem ellentmondani. Talán pszichológus volt korábban, és ez most egy terápia.

– Melyiket javasolja? – kérdeztem megadóan.

– Aztat – mutatott rá a komódon álló petróleumlámpára.

Nem egyszerű petróleumlámpa volt. Azon kevés tárgyak egyike, amelyek tudja, hogyan kell magához vonzani a tekintetet. A törzse masszív öntvény, és kellemesen cirádás. Láthatóan nem mindennapi használatra szánták, a cylinder füstüvege sehol sem volt kormos. A lángot állító gomb és a foglalat reze már patinásan oxidálódott. Ferenc nagyapámé lehetett. Tipikus konzignációs holmi, onnan hozhatta az indiai vázákkal és a falra aggatott réztányérokkal együtt. Megvoltak a kapcsolatai. Nem is nagyon lehetett másként, mert hiába keresett jól az öreg, egyszerűen nem tudta elkölteni. A boltok üresen kongtak, ezért értékelődött fel minden, a pult alól kapható bővli.

Kivitettem a lámpát, és betettem a kocsni csomagtartójába. Önkéntelenül is kitémasztottam az elsősegélyes dobozzal, hogy fékezésnél ne guruljon el, ne törjön szét a cylinder. Most is ott vár rám a szálloda parkolójában.

A cigizők nem törődtek velem, még a szemük sarkából sem követték, hogy mit csinálok, de az volt az érzésem, hogy mindegyik helyesel magában. Hogy ennek márpedig ez a rendje.

Aztán elnyomták a csikket, és nagy szuszogással bevitték a gurnikat. A nyitott ajtón keresztül még láttam, ahogy a pszichológusképű beleköp a markába.

*

A ház előtt Maria tüntetően megnézi az óráját. Mielőtt megkérdezhettem volna, hova siet, rámutatott a negyedből kivezető utcára.

– Ott, azon a sarkon van egy kocsmá. A La Mircea. Jó hely. Mindenki odajár a környékről. Mutassa meg néhány vendégnek a fényképet, hátha felismerik.

Szívós nő. De szeszélyes is. Kitar egy pontig, aztán minden átmenet nélkül feladja. Most már csak az a kérdés, hogy melyik jó nekem.

– Na menjen! És ne hagyja magát!

Úgy áll ott, ahogy a fiatal feleség küldi el a férjet, hogy szerelje már meg a hetek óta rendetlenkedő vízcsapot. És lesz az a pillanat, amikor minden eldől. Eddig volt az elmélet, a szertartás, a fogadkozások, a virágcsokor és az előjáték, de most már elő kell állni valamivel.

Megköszönöm a segítségét, és elindulok az utca felé. Érzem a hátamon, hogy még nem engedett el, ott áll a tömb előtt, és szemmel tart. Kihúzom magam, mint tornaórán. A talpamat szinte odacsapom az aszfalthoz. A kavicsot rugdaló suhancok már eltűntek, de valami azt súgja, hogy bármikor előkerülhetnek. Hogy épp most sértem meg a területüket.

Néhány lépés után teljesen kifulladás. A fejem, mint valami súlyos lufi, besüllyed a vállam közé. A lábam sem feszes többé, inkább ázott karton, megroggyan és úgy marad. Talán az ütés maradványa ez is. A trauma tovább kering a test folyosóin, megtölti a sejtek terkeit.

Megfordulok. Maria már nincs ott. A sínek fölött látok imbolyogni egy hozzá hasonló, karcsú alakot.

Néhány lépés még, és a kocsmánál vagyok. Az utca kihalt. Néhány autó áll szórtanul, szorosan a szegély mellé húzódva. A másik oldalon, a járda egy részén és az ágyásokban a megolvadt dértől csillogó földhalmok. Egymás mögött, kimért távolságban.

Reszketeg egyeneként vágják ketté hosszában az amúgy sem nagyon tetszetős utcát. Gondolom, vezetőket fektettek, aztán itt maradt a varrat, a seb fekete széle.

A La Mirceát egy magánháiban rendezték be. Kicsit most is úgy néz ki, mintha laknának benne, csak a bejárati ajtó a rács és a vaspántok miatt erősebb a megszokottnál. Az ablaküvegen félig lefittyedő, piszkos szélű matrica, egy igazán remek rövidített kínál. Egy korty, és elmerül a világ.

Benyitok. Furcsa, ünnepélyes érzés fog el. Nem is nagyon tudom megmagyarázni. A savanyú, füsttel vegyített pára mögül betlehemi kép dereng elő. Mintha a belépés pillanatában előre megbeszélt helyen merevedtek volna meg az alakok. A barna fényű pult jászolként tűnik fel, mögötte a vékony, sápadt arcú lány karjában pedig nem is egy palackot, hanem magát a kisdedet szorongná. Balra, a könyöklőnél három borostás férfi poharazgat, ujjatlan bekecsükben bizonytalanul mozgó árnyékokat vetve a falra. A pult fölül erősített polcokon a színes üvegek mind az örömhíre érkező állatok elevenségével csillognak. A születés karácsonyillata mellett viszont ott ólálkodik a halál bűze is. Az elcsalt feltámadásé.

Ahogy a pulthoz érek, a lány rám néz.

– Mit adhatok?

– Abból a vodkából kérek, ami az üvegen – mutatok az ablakra. Szinte gépiesen követi tekintetével az ujjamat.

Kitölti, majd elveszi a pénzt.

A vodka, ahogy a nyelöcsöveimet égetve végigzuhan rajtam, kijózanít. Az ünnepélyesség lassan lefoszlik rólok. Már más szemmel nézek körül a kocsmában. Ütött-kopott minden. A könyöklők, a sarkokba állított székek karfája, a pult felülete mind-mind kifényesedtek a mindennapi használatból. A padlón foltok és szertefutó repedések, amelyek végül a falakra is felkúsztak. De fel sem tűnt volna a berendezés kiábrándult kopársága, ha nem erőltettek volna be néhány új dolgot: a villódzó üdítő-reklámot, a hűtőszekrényt a maga mesterséges színeivel, és a játékautomatát. Egyedül ők hívták fel a figyelmet a szinte már patinás lepusztultságra, és osztották élesen ketté, mintha egymással farkasszemet néző szurkolótáborok lennének, a berendezést.

Rendeltem még egyet. Úgy éreztem, hogy az a hullám, amit az érkezésem vert ezen a szűk helyen, lassan leülepszik.

Kivettem a pénztárcámból a fényképet, és letettem a pultra.

– Ismeri? – kérdeztem.

– Nem.

– Errefelé lakott.

– Sokan laktak erre.

– Ót keresem. Fontos.

– Miért, ki ez?

– Az apám.

– És ki ő?

– Mérnök.

A lány majdnem elnevette magát.

– És mit keresne itt?

– Szerintem mostanában iszik.

– Nem mondja.

– Úgy tudom, ez jó hely a környéken.

– Sok sikert.

Vettem egy mély levegőt.

– Megölt egy embert.

Ma már másodjára mondtam ki. A lány ugyanúgy pakolta tovább a már tiszta poharakat.

A mögöttem lévő bekecses férfiak összehajoltak. Nem tudom, mit hallottak a beszélgetésből, de úgy tűnt, hogy izgatottan puszognak. Valahogy éreztem, hogy rólam beszélnek. Erről a hülye helyzetről. Régen úgy képzeltem, hogy az lesz majd a pokol, ahol nem lesz választásom, és meg kell hallgatnom a hátam mögötti sutyorgásokat. Minden pletykát és megalapozott véleményt. Minden egyes kurva mondatot.

– Miért, itt mindenki ártatlan? – néztem a lányra.

– Jobb lesz, ha most elmegy.

– Azért fizet nekik egyet – mondtam, és a hátam mögé intettem, a bekecsesek felé. A pénzt kivettem a pultra. A lány nem nyúlt érte, inkább harmadjára is megtörlti ugyanazt a poharat.

Elindultam az ajtó felé. A három férfi az üres poharakat nézte. Semmi jelét nem adták, hogy megköszönnék az italt. Mokány, fagyúszagú emberek, mintha anyjuk se volna.

Még egyszer hátranéztem, a pénz ott volt a pulton, érintetlenül.

Csak odakint fogott el a méreg. Mégis mit képzelnek magukról?! Húsz évig nem beszéltem erről senkinek, hallgattam a rohadt tanárok és az ismerősök előtt, pedig világos volt, hogy egyszer kibeszélték maguk között a szaftos részleteket, de tőlem nem tudtak meg semmit! Szartam rá, hogy minden részvétteljes mondatuk mögül száz és száz kérdés tolakodna elő. Mert leellenőriznék a különbejáratú teóriáikat, hogy mi is történt pontosan azon a napon! Ki hol volt, és mit csinált. Ki mit látott, és milyen volt az anyám arca, amikor hazajött. Hányszor próbált puhítani Anna néni, Tánti Ustru, Csutka, az osztályfőnök, egyszer még valami szakemberhez is elvittek, majd Géza, a megértő főnök, és minden nő, aki azt hitte, hogy csak ezen keresztül férhet hozzám. Barmok!

Üvölteni szerettem volna. Bele a három csempészarcú pofájába, hogy döngöljenek meg! Meg a lány közönyös arcába, aki már megtanulta eltitkolni, hogy mennyire fél.

Egy teherautó gördült be az utcába. Lomhán megállt a kocsmá előtt. A bentlők férfiak lassan szedelőzködni kezdtek. Nem akartam megvárni őket. A sínek felé vettem az irányt.

Már majdnem hazaértem, amikor bevillant, hogy Maria haragudni fog rám. Csalódott lesz. Egy milicista lánya biztos többet vár ennél. Valamilyen nyomot azért találok kellett volna, nem véletlenül küldött oda. Az is lehet, futott át a fejemen, hogy igazából csak ezt a napot szánta a keresésre. Hogy megnyugtassa a lelkiismeretét. S ha nem jutottam semmire, akkor jobb, ha hazamegyek. Talán már ki is készítette a csomagjaimat. Ott várnak az előszobában.

Már nem akartam hazamenni. Se Pestre, se az Avram lancuba, ahol az új tulaj talán már bele is fogott a lakásfelújításba. Talán ha Maria aznap, amikor összefutottunk a rendőrség előtt, rám parancsol, akkor már nem is vagyok itt. Még tegnap is hallgattam volna rá. Vagy ma reggel. Most viszont azt súgta valami, hogy közel vagyok, még ha nem is nagyon tudtam volna megmondani, hogy mihez. Most nem szabad feladni.

Eszembe jutott az egyetlen pillanat, amikor a kályhás Guszti bátorításképpen a vállamra teszi a kezét. S talán arra várt, hogy viszonzom valamivel a gesztust. Talán sírjak helyette is, mert ez egy temetésen nem is olyan rendkívüli. Ezért biztos nem szólnának meg a szomszédok.

Aztán egy hét múlva már hiába csengettem be hozzá.

Némi gondolkodás után hátat fordítottam a háznak, és elindultam a város felé.

Nem tudom elképzelni a születés utáni, szavatossági idejét tekintve egy hétig tartó örömet. Nem tudom elképzelni, hogy mi történt utána. Nem tudom elképzelni, hogy mi lett az anyám tejével. Lefejte és másnak adta? Összegyűjtötte és elküldte vonattal? Kiöntötte vagy visszaparancsolta a testébe?

Nem tudom elképzelni, hogy miként beszélt az apám az építkezésen a nem létező gyerekéről, aki lassan megtanult járni, kimondta az első szavakat, önállóan használta a bilét. Nem tudom elképzelni, hogyan olvasta az ezekről tudósító képeslapokat. Talán mérgeződött, hogy az ilyen családi ügyeket miért nem rejtik borítékba. És egy ideig nem is tudta, hogy a színével, a távoli város verőfényes főterének képével tegye őket a vitrin mögé, vagy inkább a kusza betűkkel kifelé, amelyeket úgyis csak az anyám tud elolvasni. Kíméletlen legyen, vagy tapintatos.

Talán csak azt a szorító félelmet tudom elképzelni, amikor az egyéves születésnapomra Teréz nagymama megtanít felismerni a szüleimet. A falon függő esküvői kép segítségével oldom meg a feladatot, de amikor eljön a nagy mutatvány ideje, akkor nem rájuk bökdösök az ujjammal, nem az élőkre mutogatok, hanem a fényképen megmerevedett holtakra.

Valamit tennünk kell, morogja az apám, és ebben a mondatban újra megszületek.

Hét hónapra, koravéden.

Kategória: vers, próza

Denumire autor: Papp Sándor Zsigmond

Látó Szépirodalmi Folyóirat